

Puheen

vuoro

5/2003

SAK:n esitykset
valtion talousarvioon
vuodelle 2004

SAK

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ

Kesäkuu 2003

Lisätietoja:

Sinikka Näätsaari

sinikka.naatsaari@sak.fi

puh. (09) 772 1442

SAK, PL 157

00531 Helsinki

Tilaukset:

SAK/postitus

puh. (09) 772 1344

SAK:n esitykset valtion talousarvioon vuodelle 2004

Sisällys:

1. Talouden näkymät, talous- ja finanssipolitiikka	3
2. SAK:n verolinjaukset	3
3. Julkisen sektorin henkilöstöpolitiikka	4
4. Aktiivinen työvoimapolitiikka	4
5. Koulutuspolitiikka	5
6. Ulkomaalaisten työntekijöiden työehtojen valvominen	5
7. Työsuojeluviranomaistoiminnan ja työterveyshuollon kehittäminen	6
7.1. Työsuojelu ja työehtovalvonta	6
7.2. Työterveyshuollon palvelujen kehittäminen	7
8. Työelämäohjelmat	7
9. Tasa-arvo	8
10. Harmaa talous	8
11. Sosiaaliturva ja palvelut	9
12. Elinkeinopolitiikka	10
Liite	
Matkakuluvähennysmalleja	11

1. Talouden näkymät ja finanssipolitiikan linja

Vuoden 2004 talousarvion painopisteenä tulee olla työllisyyden parantaminen ja osaamisen vahvistaminen.

Valtiontalouden alijäämä on erittäin herkkä suhdannetilanteelle. Hallituksen finanssipoliittisessa linjauksessa tämä otetaan huomioon, kuten pitääkin, poistamalla budjettikehyksistä suhdanteille herkät työttömyysturva-, asumistuki- ja eräät muut menot. Hallitus on toisaalta kehyspäätöksessään asettanut valtiontalouden alijäämälle (ehdottoman/2,75 prosentin) ylärajan, joka koskee myös heikon talouskasvun olosuhteita. Jotta finanssipolitiikan liikkumavara säilyisi kaikissa olosuhteissa riittävänä talouskasvun ja työllisyyden turvaamiseksi, valtiontalouden rahoituksen on oltava kestäväällä pohjalla. Tämä edellyttää merkittävää pidättyvyyttä niin menojen lisäämisessä kuin yleisissä veronkevennyksissäkin.

Ensi vuoden budjettiin tarvitaan kohdennettuja toimenpiteitä, jotka estävät työvoiman vähennyksiä niin teollisuudessa kuin palvelualoilla. Työvoimavähennykset aiheuttavat paitsi työttömyyttä myös varttuneempien työntekijöiden ennaikaista eläköitymistä. Irtisanomisten seurauksena hallituksen tavoite työllisyysasteen nostosta uhkaa pysyvästi karata yhä kauemmaksi.

2. SAK:n verolinjaukset

Työllisyysyistä veronkevennykset on suunnattava ensisijaisesti ansiotuloverotukseen pieni- ja keskituloisille. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi matkakuluvähennystä muuttamalla (liite). Kunnille aiheutuvat verotulomenetykset on kompensoitava täysimääräisesti, kuten hallitusohjelmassa todetaan.

Päätökset työnantajamaksujen mahdollisesta alennuksesta tulee tehdä vasta sairausvakuutuksen rahoitusuudistuksen yhteydessä.

Komissio raportoi tänä vuonna arvonlisäverokokeilun tuloksista. Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen tulee toimia EU:n säännösten muuttamiseksi siten, että ravintoloiden ja henkilöstöruokailun ruokatarjoilun arvonlisäverokanta voidaan alentaa elintarvikkeiden arvonlisäveron tasolle. Lisäksi Suomen tulee osallistua jatkossa EU:ssa mahdollisesti jatkuvaan pienten työvaltaisten palvelualojen arvonlisäverotuksen huojennukseen.

Alkoholijuomaverotusta tulee uudistaa hallitusohjelman mukaisesti suunnitelmallisella tavalla, joka parhaiten turvaa verotuotot ja minimoi kansanterveydelliset ja -taloudelliset haitat.

Arvonlisäveron alarajan muuttaminen liukuvaksi on perusteltua työllisyysyistä.

3. Julkisen sektorin henkilöstöpolitiikka

Valtion vuoden 2004 talousarvioon tulee varata riittävät määrärahat valtion henkilöstön palkkojen sopimuskorotuksiin, liukumiin ja palkkausjärjestelmien uudistamiseen ja lunastaa voimassaolevaan tupoon liittyvä hallituksen sitoumus siitä, että ”vuoden 2004 henkilöstömenojen lisäykset budjetoidaan kyseistä vuotta koskevassa talousarvioesityksessä”.

Valtioneuvoston 30.8.2001 hyväksymässä periaatepäätöksessä valtion henkilöstöpolitiikan linjasta todetaan mm, että pysyväisluonteisissa tehtävissä käytetään toistaiseksi voimassa olevia palvelussuhteita. Tästä huolimatta valtion määräaikaissä palvelussuhteissa olevien lukumäärä kasvoi viime vuonna 1500 henkilöllä. Perusteettomasti määräaikaiset palvelussuhteet tulee vakinaistaa, kuten hallitusohjelmassakin todetaan.

Vankeinhoitolaitoksen (rangaistusten täytäntöönpano) toimintamenomäärärahat jäänevät tänä vuonna vielä lisätalousarvion jälkeenkkin noin 7 miljoonaa euroa alle oikeusministeriön esittämän tarpeen. Vankien määrän lisäys ja ylitöiden määrän vähentäminen edellyttävät ainakin 10 uutta turvallisuusperusteilla perustettavaa virkaa sekä yhteensä 192,5 miljoonan euron toimintamenomäärärahan valtion vuoden 2004 talousarvioon.

Entisestään heikkenevä kuntatalous yhdessä eräiden kuntien – ja erityisen ranskasti Helsingin - kokemista ylilyönneistä kuntien yhteisövero-osuuden vähentämisen seurauksena merkitsee sitä, että myös kunnissa tullaan kokemaan merkittäviä työvoimavähennyksiä. Esimerkiksi Helsingissä yhteisöverotuoton väheneminen viime vuonna vastasi noin neljän tuloveroprosenttiyksikön tuoton suuruista menetystä. Sen seurauksena Helsinki joutuu karsimaan rajusti palveluitaan ja kaupunki on laskenut joutuvansa vähentämään määräaikaisten työntekijöiden määrää 4000 henkilöllä. Työttömyyden nousua ehkäisevinä elvytystoimenpiteitä tarvitaan Helsingin – ja mahdollisesti muutaman muun kunnan kohdalla - erityistoimenpiteitä kärjistyneiden talousvaikeuksien lieventämiseksi.

Valtio- ja kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksut ovat korkeammat kuin yksityisellä sektorilla. Kilpailutilanteessa yksityisen työn kanssa julkisen sektorin henkilöstön tekemä työ joutuu tämän vuoksi epäedullisempaan asemaan. SAK muistuttaa, että hallitusohjelmassa on sitouduttu siihen, että julkista ja yksityistä työnantajaa kohdellaan tasavertaisesti muun muassa sosiaaliturvamaksuja koskevissa ratkaisuisissa.

4. Aktiivinen työvoimapolitiikka

Hallitusohjelman mukaisesti on työvoimahallinnon voimavaroja lisättävä merkittävästi ja etupainotteisesti. Vuoden 2004 budjetissa on työministeriön menoja lisättävä yhteensä 280 miljoonalla eurolla niin, että työttömien aktivointiastetta voidaan sovitulla tavalla nostaa merkittävästi. Työvoimahallinnon rahoitustarvetta lisää osaltaan myös heikkenevä työllisyystilanne. Työhallinnon määrärahoja on lisättävä vielä lisätalousarviolla, jos työllisyystilanne entisestään heikkenee merkittävästi.

Työhallinnon menolisäysten paino tulee olla työvoimakoulutuksessa.

Vuoden 2004 merkittävää lisärahoitustarvetta on myös yhteispalvelupisteiden perustamisessa ja nuorten yhteiskuntatakuun toteuttamisessa.

5. Koulutuspolitiikka

Aikuisten koulutustason kohottamisohjelmaan (Noste) on vuodelle 2004 varattava siirtomäärärahasi 35 miljoonaa euroa. Ohjelmaan on sitouduttu ottamaan vuosittain 10 000 opiskelijaa, joista aiheutuvat kustannukset ovat opetusministeriön tähän asti käyttämien laskentaperusteiden mukaan 35 miljoonaa euroa.

Ammatillisten oppilaitosten perustamis- ja laitehankintainvestoinneille on perustettava oma valtion talousarvion menomomentti ja siihen on vuodelle 2004 varattava 10 miljoonaa euroa. Opetusvälineiden ja laitteiden ajanmukaistaminen on olennainen osa ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuden lisäämisessä ja opetuksen kehittämisessä. Pelkät perusrahoituksen valtionosuudet eivät monessa tapauksessa riitä suurten tarvittavien investointien tekemiseen.

Ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden yhteistyön tiivistämiseen tarkoitettujen kannustinrahojen määrä on kaksinkertaistettava ja niitä on alettava maksamaan myös lukioille. Kannustinrahat on muunnettava valtionavustuksiksi ja näin varmistettava niiden kohdentuminen juuri toisen asteen yhteistyötä edistäviin hankkeisiin.

Kansanopistojen ja opintokeskusten käyttökustannuksiin tarkoitettuja talousarvion määrärahoja on nostettava 3 miljoonalla eurolla.

Aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin on talousarvion määrärahoissa osoitettava kahden miljoonan euron lisäys.

Ammatinvalinnan tueksi ja työelämän pelisääntöihin perehdyttämiseksi on edistettävä eri aloja koskevan ajankohtaisen tiedon levittämistä yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Tähän tarkoitukseen tulee varata erillinen projektiraha vuoden 2004 budjetissa.

6. Ulkomaalaisten työntekijöiden työehtojen valvominen

Ulkomaalaisten työehtojen valvonnan tehostamista selvittänyt työryhmä arvioi, että työsuojeluviranomaisten toimivallan laajentaminen mm. työlupavalvontaan edellyttää myös voimavarojen lisäämistä. Työsuojeluviranomaisen oman arvion mukaan tarvitaan vähintään kymmenen henkilötyövuoden lisäystä. Toisaalta myös tulopoliittiseen sopimukseen kirjattu viranomaisyhteistyön tehostaminen sisäasiainministeriön vastuulla edellyttää poliisitehtäviin viiden henkilötyövuoden lisäystä. Yksikkö tulee sisällyttää lisäyksenä sisäasiainministeriön vuoden 2004 talousarvioon.

7. Työsuojeluviranomaistoiminnan ja työterveyshuollon palvelujen kehittäminen

Hallitusohjelman tavoitteita ovat muun muassa työsuojelupiirien resurssien taakaaminen ja työaikavalvonnan tehostaminen sekä henkinen työsuojelu, hyvinvointi työssä ja työssä jaksaminen. Työehtojen tehokas valvonta on nousemassa yhä tärkeämpään asemaan työntekijöiden tasavertaisuuden toteuttamisessa.

Työelämän uudet voimaan tulleet lainsäädännöt esimerkiksi työturvallisuudesta ja työterveyshuollosta edellyttävät toteutuakseen koulutusta, resursseja ja moniammatillisia toimintamalleja sekä ohjeistusta ja valvontaa. Erityisesti tulee kehittää työterveyspalvelujen saatavuutta ja varmistaa, että kaikille työntekijöille, myös epätyyppisissä työsuhteissa työskenteleville työntekijöille taataan lain tavoitteiden mukaiset ennalta ehkäisevän työterveyshuollon palvelut.

7.1. Työsuojelu ja työehtovalvonta

Työsuojelupiirien toiminnan kehittämistä käsitelleen ns. ”resurssityöryhmän” kolmikantaisesti sovittujen toimenpiteiden toteuttamiseksi on varattava 500 000 euroa vuodelle 2004.

Hallitusohjelman mukaisesti työsuojelupiirien resurssit tulee taata ja työaikaseurannan valvontaa tehostaa. Työsuojelupiireihin tulee palkata lisää tarkastajia. Työsuojelutarkastajien määrää on järjestelmällisesti vähennetty noin neljänneksellä 1990-luvun alusta lähtien. Henkilöstömäärä tulisi nostaa jälleen 1990-luvun alun tasolle, mikä tarkoittaa noin 15 henkilötyövuoden lisäystä.

Työehtojen valvonta on nostettava nykyistä keskeisempään osaan työsuojelupiiri- en toiminnassa ja siihen on turvattava tarvittavat resurssit. Työehtojen valvonnan kehittämiseen tuo lisähaasteita edellä mainittu ulkomaalaisten työntekijöiden työehtojen valvominen EU:n laajenemistilanteessa ja valvonnan merkitys myös harmaan talouden estämisessä. Resurssien riittävyys tarkistamista vaativat myös viranomaisten valvontavelvoitteiden asianmukainen toteuttaminen päihde- ja huumeestausta sekä teknistä valvontaa koskevien uusien säädösten osalta samoin kuin tuoreiden työturvallisuus- ja työterveyshuoltolakien osalta.

Resurssit niin ministeriön sisällä valvonnan ohjeistukseen kuin työsuojelupiireissä tulee turvata myös hallitusohjelman mukaiseen työelämän kehittämiseen henkisen työsuojelun osalta samoin kuin työpaikkaväkivallan ehkäisyyn. Päihdetestauksen ja teknisen valvonnan osalta tarvitaan lisäresursseja myös tietosuojavaltuutetun toimistolle, joka toimii aliresursseilla jo nykyään. Uudet säädökset tulevat työllistämään tietosuojavaltuutetun toimistoa merkittävässä määrin.

Työsuojelupiireihin tulee palkata lääkäritarkastajia valvonnan kehittämiseksi koskien työterveyttä, ammattitauteja ja työperäisiä sairauksia. Oulun ja Lapin työsuojelupiirien lääkäritarkastajakokeilun kokemusten ja johtopäätösten perusteella voidaan laskea työsuojelupiireissä olevan noin kuuden lääkärin tarve. Osa työsuojelupiireistä voisi palkata yhteisen lääkäritarkastajan.

7.2. Työterveyshuollon palvelujen kehittäminen

Työterveyshuollon henkilöstön koulutuksen ja resurssien takaaminen tulevina vuosina vaatii koulutuksen lisäämistä välittömästi, jotta taataan työterveyshuoltohenkilökunnan ikärakenteesta johtuva ja uuden työterveyshuoltolain vaatiman pätevyyden mukainen työterveyshuoltopalvelujen tuottaminen myös tulevaisuudessa. Erityisen tärkeää on työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen ja sitä varten valmistellun erityisvaltionosuuslain toteuttaminen. Erityislääkärikoulutuksen rahoitusosuus on valmiina olevien suunnitelmien mukaan noin 2,5 miljoonaa euroa.

Työterveyspalvelujen saatavuuden takaaminen vaatii erityisesti panostusta kunnallisten terveyskeskusten henkilöstön kehittämiseen ja resurssien lisäämiseen. Kunnallisella tasolla on mahdollista kehittää seutukuntayhteistyötä tai muita palvelujen tuottamismalleja. On tarpeen järjestää niin kuntapäätäjille kuin myös kentälle tiedotustilaisuuksia erilaisista jo käynnissä olevista ratkaisumalleista työterveyshuollonpalvelujen järjestämisestä.

Sosiaali- ja terveysministeriön terveysosastolle tulee lisätä tarvittavat resurssit työterveyshuollon kehittämiseksi ja ennalta ehkäisevän työterveyshuollon toiminnan sekä ohjeistuksen varmistamiseksi. Ministeriön nykyiset työterveysasioista vastaavat henkilöresurssit (2 henk.) eivät ole riittävät. Siksi on tarpeen tehdä kahden valmistelevan henkilön resurssilisäys ministeriössä, jotta uuden työterveyshuoltolain tavoitteiden mukainen moniammatillisten palvelujen kehittäminen voidaan toteuttaa.

Lääninhallitusten toimintamahdollisuuksia tulee vahvistaa työterveyshuollon toiminnan lääketieteellisen osaamisen valvontaan.

Hallitusohjelman mukaisesti on varattava tarvittavat resurssit ja rahoitus työterveyshuollon toimivuuden ja toteutumisen selvittämiseksi työpaikkatasolla.

8. Työelämäohjelmat

Työministeriön tutkimustoiminta varmistaa ja lisää korkeatasoisen työelämän tutkimuksen korkeatasoisuutta Suomessa. Työelämän käytäntöihin paneutuvat työolobarometrit ja työyhteisöjen toimintatapoihin kohdistuvat muut tutkimukset ovat edelleen tarpeen luotaessa pohjaa työelämän laadulliselle kehittämiselle.

Työpaikoilla tehdyistä tutkimusavusteisista kehittämishankkeista on saatu runsaasti myönteisiä kokemuksia. Työelämän ohjelmia ollaan kehittämässä niin, että nykymuotoisen toiminnan lisäksi tulevissa ohjelmissa laajennetaan yhteistoiminnallisia (johto ja henkilöstö yhteistoiminnassa) toimintatapoja, joilla etsitään vastauksia työyhteisöjen ongelmiin ja kehittämistarpeisiin.

Työministeriö ehdottaa uudistetuille työelämän kehittämisohjelmille (TYKES) 12 miljoonaa euroa vuodelle 2004 ja työministeriön muulle tutkimustoiminnalle n. miljoona euroa. SAK tukee näitä esityksiä.

9. Tasa-arvo

Hallitusohjelmassa on sitouduttu useisiin konkreettisiin sukupuolten tasa-arvoa edistäviin toimiin, jotka edellyttävät suurta työpanosta erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvoyksikössä ja tasa-arvovaltuutetun toimistossa.

Tasa-arvoyksikön voimavaroja vaativat mm. hallitusohjelmassa mainitut kansallisen tasa-arvo-ohjelman laatiminen ja toteuttaminen, valtavirtaistamisen toteuttaminen koko valtion hallinnossa, sukupuolivaikutusten arviointimenetelmien kehittäminen sekä tasa-arvolain uudistaminen. Koska tasa-arvoyksikön asiantuntijaresurssit ovat tähänkin mennessä olleet liian vähäiset tehtäviin nähden ja hallitusohjelma tuo vielä entisestään resurssien lisästarvetta, tulisi vuoden 2004 budjettiin varata kahden asiantuntijan lisäyksen aiheuttamat varat.

Tasa-arvovaltuutetun toimiston lainvalvonnasta aiheutuvat tehtävät ja lausuntopyyntö ovat kahden vuoden aikana kolminkertaistuneet. Erityisen työmäärän lisäyksen on tuonut vuoden 2003 helmikuussa voimaan astunut laki sähköisestä asioinnista viranomaisissa, jonka mukaan sähköisesti tulleisiin kyselyihin on vastattava ilman, että asiasta on kirjallinen allekirjoitettu lausuntopyyntö. Jo ennen tätä uudistusta tasa-arvovaltuutetun toimiston lausuntojen antamisaika on useissa tapauksissa venynyt niin pitkäksi, että yksilön oikeusturva on vaarantunut. Nykyinen lainvalvonta- ja neuvontatehtävien määrä edellyttää yhden neuvontalakimiehen lisäystä. Tähän tulisi varata rahat vuoden 2004 budjettiin. Vuonna 2004, kun tasa-arvolain uudistus valmistuu, tulee ajankohtaiseksi arvioida uudistuksen vaativat henkilöresurssien lisästarpeet ja turvata ne vuoden 2005 budjetissa.

Valtion tulee työnantajana olla esimerkillinen samapalkkatavoitteen toteuttamisessa ja varata budjettiin palkkausjärjestelmä uudistusten edellyttämät varat. Valtion tulee myös sitoutua perusteettomien määräaikaisten työsuhteiden vakinaistamiseen ja varautua tästä aiheutuviin kuluihin.

10. Harmaa talous

Vuonna 1995 tehdyn kartoituksen mukaan harmaan talouden koko oli 4,2 prosenttia vuonna 1992 bruttokansantuotteesta. Keväällä 2002 julkaistun tilannekatsauksen mukaan harmaan talouden osuus oli vuonna 2000 vähintään samalla tasolla kuin vuonna 1992. Siten vuonna 2000 harmaan talouden koko olisi ollut noin 5 miljardia euroa ja veromenetykset noin 3,2 miljardia euroa. Summa on huomattavan suuri. Se vaarantaa myös sosiaalivakuutuksen ja hyvinvointipalvelujen rahoitusta sekä vääristää kilpailua aloilla, joilla sitä eniten esiintyy.

Eniten harmaata taloutta on todettu rakennustoiminnassa ja ravintola-alalla. Rakennustoiminnassa sen osuus on 9-16 prosenttia alan tuotannosta, jossa ongelmana on pitkiin alihankintaketjuihin liittyvä arvonlisäverokeinottelu. Ravintola-alalla harmaan talouden osuus on mahdollisesti jopa 20 prosenttia alan tuotannosta. Suurelta osin korkea osuus perustuu alkoholi- ja tupakkaverokiertoon, jonka EU:n laajentumisen yhteydessä odotetaan olennaisesti lisääntyvän. Lisäksi harmaata taloutta esiintyy runsaasti kansainvälisessä arvopaperikaupassa, ja elektronisen kaupankäynnin yleistyessä tämän toiminnan ennustetaan laajenevan.

On varauduttava harmaan talouden rajoittamiseen mm. käynnistämällä laaja kolmikantainen hanke harmaan talouden estämiseksi ja laittomien palvelusuhteen ehtojen poistamiseksi ja yritysten tasavertaisen kilpailuaseman turvaamiseksi. Hallitusohjelman mukaisesti on kehitettävä lainsäädäntöä sekä viranomaisten yhteistoimintaa talousrikosten ja harmaan talouden estämiseksi ja rikoshyödyn takaisin perimisen tehostamiseksi sekä uudistettava alkoholiverotusta suunnitelmallisesti tavalla, joka EU:n laajentumisen yhteydessä parhaiten turvaa verotuotot ja minimoi kansanterveydelliset ja -taloudelliset haitat.

11. Sosiaaliturva ja palvelut

Sosiaaliturvan tulee kannustaa työhön ja tukea työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista. Hallitusohjelmassa luvatus mukaisesti osittaista hoitorahaa on korotettava ja laajennettava koskemaan peruskoulun 1. ja 2. luokkalaisten vanhempia sekä parannettava ansiosidonnaisten vanhempain- ja sairauspäivärahojen saantiedellyksiä.

Sairausvakuutuksessa tulee toteuttaa osapäiväraha. Sen avulla on mahdollista nopeuttaa työhön paluuta ja joissain tapauksissa jopa mahdollistaa paluu työhön. On myös selvitettävä sairauspäivärahan jäykästä 300 päivän enimmäismäärästä aiheutuvat epäkohdat. Työttömyys-, tapaturma- ja sairauspäivärahoja leikkaava vähennys tulee poistaa.

Kansalaisten eri elämäntilanteissa tarvitsemat hyvinvointipalvelut mahdollistavat laajan työhön osallistumisen, edistävät kilpailukykyä ja ovat tärkeä työllistäjä. Lakisääteisten hyvinvointipalvelujen järjestäminen on kuntien vastuulla. Jotta nämä palvelut voidaan taata koko maan alueella, on varmistettava rahoituksen riittävyys uudistamalla valtion ja kuntien rahoitusvastuu kestäväksi ja ennakoitavaksi. Samalla kuntien yhteistyötä palvelujen tuottamisessa on edistettävä.

Kunnallisille perhepäivähoitajille hoidosta aiheutuvien kustannusten kattamiseen tarkoitettu kulukorvaus on tehtävä verottomaksi.

Lapsilisiin toteutettavat muutokset tulee toteuttaa niin, että myös köyhimmässä asemassa olevat lapsiperheet pääsevät niistä osalliseksi.

Asumistuen määräytymisperusteita tulee tarkistaa siten, että helpotetaan hakeutumista työvoimakoulutukseen työssäkäyntialueensa ulkopuolelle.

Kuntapalkansaajajärjestöille on varmistettava neuvotteluoikeus eläkkeistä samassa yhteydessä kun kuntien eläkelaki tulee voimaan.

12. Elinkeinpolitiikka

Työllisyyskehitys on kääntynyt selvästi heikkenevään suuntaan. Ennusteet tulevasta kertovat, että työllisyyden tuleva kehitys on pitkälti kiinni kotimarkkinoista ja kotimaisesta kysynnästä.

Tutkimus- ja kehitysmäärärahojen kääntämiseksi nousuun ja tutkimushenkilöstön lomautusten ja irtisanomisten välttämiseksi on lisättävä VTT:n toimintamenoja ja Teknologian kehittämiskeskuksen (Tekes) rahoitusta.

Uusien aitojen työpaikkojen synnyttämiseksi ja ottamalla huomioon myös alueelliset työllisyysnäkökohdat on lisättävä mm. asuntorakentamista kasvukeskuksissa, joissa tarve kohtuuhintaisista asunnoista on suuri. Lisäksi korjausrakentamisen tarve on suuri erityisesti julkisissa tiloissa mm. koulut, päiväkodit jne. mutta myös yksityisissä asunto- ja kiinteistöyhtiössä. Uudenkaupungin autotehtaan toiminnan jatkumisen turvaamiseksi tarvitaan toimenpidepaketti.

Perusradanpidon rahoitusvaje (25 miljoonaa euroa) on korjattava, ja kohdennettava Tampere-Orivesi-rataosuuden perusparannukseen, Viinijärvi-Siilijärvi-välisen päälysrakenteen uusimiseen sekä Seinäjoki-Oulu-rataosan parantamiseen. Hallituksen tulee kiirehtiä VR-yhtymää hankkimaan sekä makuuvaunuja että lähiliikennejunia (optio Talgo Oy:ltä) ja varata tuotekehitykseen ja prototyypin valmistukseen kansallista tukea. Näin varmistetaan 1500 teollisen työpaikan pysyminen Otanmäessä ja Oulussa.

Hallitusohjelmassa luvataan pyrkiä turvaamaan merenkulun jatkuvuus Suomen lipun alla ja suomalaisen alustonniston kilpailukyky suhteessa tärkeimpiin kilpailijamaihin. Suomalaiselle merenkululle tulee nopeasti luoda samat toimintaedellytykset kuin mitä lähimmissä kilpailijamaissa on toteutettu. SAK kiirehtii muutoksia matkustaja-aluksia koskevaan tukijärjestelmään sekä tonnistoverolakiin.

Matkakuluvähennysmalleja

Matkakuluvähennys vuoden 2003 verotuksessa:

- Asunnon ja työpaikan välisiä matkakustannuksia voidaan vähentää enintään 4700 euroa vain siltä osin kuin ne ylittävät 500 euron omavastuuosuuden.

Matkakuluvähennysmalli I:

- Matkakuluvähennys on 4 % palkkatulosta, kuitenkin enintään 500 euroa (kun palkkatulot ylittävät 12500 euroa/v).
- Erilliselvityksellä asunnon ja työpaikan välisiä matkakuluja voidaan vähentää myös 500 euroa ylittävältä osalta siten, että matkakuluvähennys on enintään 4700 euroa.
- Muutos vähentää verotuloja arviolta vajaat 500 milj. euroa (valtio 225 milj. euroa, kunnat 190 milj. euroa, kela 12 milj. euroa).

TAULUKKO 1. Vaikutukset tulotasoittain

Bruttoansiot €/kk	Nettoansioiden muutos		Veroasteen muutos	
	%	€/kk	€/v	%-yks.
500	1,2	5	62	-1,0
1000	1,1	9	114	-0,9
1500	1,4	15	188	-1,0
2000	1,3	17	218	-0,9
2500	1,1	17	218	-0,7
3000	1,0	20	248	-0,7
3500	0,9	20	248	-0,6
4000	0,8	20	248	-0,5
4500	0,8	20	248	-0,4
5000	0,8	23	283	-0,5

Matkakuluvähennysmalli II:

- Matkakuluvähennys on 120 euroa.
- Erilliselvityksellä asunnon ja työpaikan välisiä matkakuluja voidaan vähentää myös 500 euroa ylittävältä osalta siten, että matkakuluvähennys on enintään 4700 euroa.
- Muutos vähentää verotuloja arviolta 120 milj. euroa.

TAULUKKO 2. Vaikutukset tulotasoittain

Bruttotulot €/kk	Nettoansioiden muutos		Veroasteen muutos	
	%	euroa/kk		%-yks.
500	0,6	2		-0,5
1000	0,2	2		-0,2
1500	0,3	4		-0,2
2000	0,3	4		-0,2
2500	0,3	4		-0,2
3000	0,2	5		-0,2
3500	0,2	5		-0,1
4000	0,2	5		-0,1
4500	0,2	5		-0,1

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Hakaniemenranta 1, PL 157, FIN-00531 Helsinki, puh (09) 77211, fax (09) 7721 447, internet: <http://www.sak.fi>

Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf

Hagnäskajen 1, PB 157, FIN-00531 Helsingfors, tel (09) 77211, fax (09) 7721 447, internet: <http://www.sak.fi>

The Central Organisation of Finnish Trade Unions SAK

Hakaniemenranta 1, P.O. Box157, FIN-00531 Helsinki, phone +358 9 77211, fax +358 9 7721 447, internet: <http://www.sak.fi>